

DET KONGELIGE
UTDANNINGS- OG FORSKNINGSDEPARTEMENT

Nærings- og handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep
0030 Oslo

Deres ref	Deres dato	Vår ref	Dato
200303371-1	19.05.03	200305502	18.08.03

**HØRINGSBREV - RAPPORT FRA AUDA - "ARBEIDSGRUPPEN MOT
ULOVLIGE DIREKTE ANSKAFFELSER"**

Det vises til brev av 19.05.03 fra Nærings- og handelsdepartementet.

Utdannings- og forskningsdepartementet har følgende merknader til saken:

Departementet stiller seg spørrende til hvorvidt arbeidsgruppens mandat og rapport er i tråd med Stortingets intensjon i denne saken. Arbeidsgruppen har gjennomført en vurdering av ulike sanksjonsalternativer uten først å studere problemet som man vil til livs. Man vet ikke spesielt mye verken om omfanget av ulovlige direkteanskaffelser eller om årsakene som ligger bak. Departementet mener derfor at dette må kartlegges før man vurderer hvilke tiltak som eventuelt bør settes i verk for å motvirke problemet. På dette punktet støtter departementet synspunktene til Regjeringsadvokatens representant Fanny Platou Amble, se kap. VI punkt 2.2 side 28.

Angående utvalgets anbefalinger:

- Departementet er i mot at alle anskaffelser over NOK 50 000 skal føres i anskaffelsesprotokollen etter som dette etter vår vurdering vil gi unødig merarbeid og liten praktisk nytte, se side 67 i rapporten. Grensen på NOK 200 000 bør derfor bestå.
- Departementet er skeptisk til at alle direkteanskaffelser over NOK 200 000 skal forhåndskunngjøres i minimum tre virkedager før kontraktsinngåelse. (Side 69 i rapporten). Nytten av et slikt tiltak er usikker ettersom virksomheten har plikt til å

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Kontoradresse
Y-blokka,
Akersgt. 44

Telefon 22 24 90 90*
postmottak@ufd.dep.no
Internett-adr. ufd.dep.no
Org. nr. 872 417 842

Administrasjonsavdelingen
Telefon 22 24 74 11
Telefaks 22 24 73 94

Saksbehandler
Rådgiver Per Israelsson
Telefon 22 24 75 99
e-mail pi@ufd.dep.no

undersøke markedet i forkant av innkjøp for å sikre at beste tilbud blir valgt. Derimot kan forhåndskunngjøringer åpne for forsøk på obstruksjon fra leverandører som ikke har fått tildelt oppdrag, hvilket i sin tur vil medføre unødig merarbeid og forsinkelser.

- Departementet er også skeptisk til at Konkurransetilsynet skal kunne erklære en inngått avtale for ugyldig, se side 54. En tror dette vil medføre unødvendig usikkerhet for de involverte parter, samt unødig merarbeid og forsinkelser.
- Departementet er enig med mindretallet i arbeidsgruppen i at det ikke er nødvendig eller ønskelig med en spesiell straffebestemmelse mot ulovlig direkte anskaffelser. Etter vår vurdering vil muligheten for å benytte sivilrettslig bot eller tjenestlige sanksjoner være tilstrekkelig (side 58).

Utdannings- og forskningsdepartementet stiller seg generelt spørrende til hvorvidt utvidete sanksjonsmuligheter er riktig medisin for å komme problemet ulovlige direkte anskaffelser til livs. Det kan godt tenkes at sterkere fokus på innkjøpsrutiner og intern kontroll hos offentlige organer vil være mer effektivt. For å finne ut dette bør man som nevnt tidligere først undersøke problemet nærmere.

For øvrig har departementet videresendt rapporten til underliggende organer. Norges forskningsråds merknader følger vedlagt.

Med hilsen

Ida Børresen, e.f.
ekspedisjonssjef

Carl Geving
avdelingsdirektør

Vedlegg

Vedlegg av:
Sak:

**Norges
forskningsråd**

Utdannings- og forskningsdepartementet

Postboks 8119 Dep

0032 OSLO

Stensberggata 26
Boks 2700 St. Hanshaugen
N-0131 Oslo
Telefon 22 03 70 00
Telefaks 22 03 70 01
Org.nr. 970141669
E-post: post@forskningsradet.no

Vår saksbehandler/telefon
Trine Tengbom, 22 03 71 87

Vår ref.
200301351-4
Deres ref.
03/05502

Oslo,
12082003

Svar på høring - rapport fra Arbeidsgruppen mot ulovlige direkte anskaffelser - AUDA

Vi viser til brev av 26.06.03 og telefonsamtale med Morten Størseth 06.08.03 der vi fikk forlenget svarfrist til 12.08.03. Rapporten fra Arbeidsgruppen mot ulovlige direkte anskaffelser - AUDA, er gjennomgått av området Økonomi- og organisasjon som er det området som er ansvarlig for å gi generelle retningslinjer for kjøp av varer og tjenester i Forskningsrådet.

Arbeidsgruppen skriver på side 26 i rapporten følgende: *"Tall fra DOFFIN, henvendelser til NHO, NHD og Konkurransetilsynet, og synspunkter som kom frem fra deltakerne på arbeidsgruppens seminar, danner til sammen et overordnet inntrykk av at omfanget av ulovlige direkteanskaffelser kan være betydelig, jf. for øvrig kap. III. Selv om arbeidsgruppen ville foretrukket å ha en grundigere dokumentasjon av omfanget av ulovlige direkteanskaffelser, er det vanskelig å se for seg at en storstilt undersøkelse for nærmere å kartlegge dette vil gi konkrete resultater.*

Imidlertid etterlyser arbeidsgruppen konkret dokumentasjon om årsaken til at det foretas ulovlige direkteanskaffelser. Uten slik dokumentasjon er det vanskelig å ha noen sikker formening om hvilke tiltak det er hensiktsmessig å gjennomføre for å sikre etterlevelse."

Forskningsrådet er av den oppfatning at en konkret dokumentasjon om årsaken til at det foretas ulovlige direkteanskaffelser må innhentes slik at man setter i verk de tiltak det er mest hensiktsmessig å gjennomføre for å sikre etterlevelse av lovverket. Vi har erfart at man kommer langt med andre tiltak enn sanksjoner. Dette er nærmere begrunnet under.

I Dokument nr. 1 (2001-2002) skrev Riksrevisjonen: *"Kontrollen viste at kjøp av konsulenttenester i Forskningsrådet ikke er gjennomført i samsvar med regelverket."* Dette førte til at Forskningsrådet foretok en grundig gjennomgang av sine innkjøp og innkjøpsprosedyrer. Vi

fant at det var en hovedårsak til at regelverket ikke ble fulgt. Kunnskapen om regelverket var liten. Innkjøpene ble ofte foretatt uten kunngjøring og det ble ikke skrevet anbudsprotokoll. Den innkjøpsansvarlige valgte selv ut hvilke leverandører han mente kunne levere varen eller tjenesten og ba disse gi tilbud. Hvis han mente at det kun var en leverandør i markedet, foretok han direkteanskaffelse.

Det var Riksrevisjonen som gjorde Forskningsrådet oppmerksom på bruddene på regelverket. Det ble stort fokus på innkjøp i hele organisasjonen. Flere tiltak ble iverksatt. Det ble etablert en gruppe som fikk i oppgave å sette seg godt inn i regelverket og lage gode interne prosedyrer. Flere interne kurs, med god deltagelse, ble arrangert. Etter at kunnskapen om regelverket ble bedre, har antall direkteanskaffelser i Forskningsrådet blitt betydelig redusert og antall kunngjøring er betydelig økt. Vår erfaring er at økt kunnskap om regelverket gir færre ulovlige direkteanskaffelser. Forskningsrådet støtter mindretallet i arbeidsgruppen ved Fanny Platou Ambles (Regjeringsadvokaten) oppfatning om at det bør foretas en nærmere kartlegging av årsakene til at det foretas ulovlige direkteanskaffelser før det besluttes hvilke tiltak – herunder sanksjoner – som eventuelt skal settes i verk. Vår erfaring er at andre tiltak enn sanksjoner gir den ønskede effekt. Vi har større tro på å øke kunnskapen om regelverket hos den enkelte ansvarlige enn å innføre sanksjoner i form av bøter, erstatninger og straff.

Arbeidsgruppen foreslår at Konkurransetilsynet skal få som oppgave å føre tilsyn med direkte anskaffelser. 1. januar i 2003 ble Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA) etablert. Et søk i innkomne og avgjorte saker på nemndas hjemmeside, <http://www.kofa.no/>, viser at det er mange saker som er behandlet eller vil bli behandlet i nemnda. Vi forstår det slik at leverandørene har fått en nemnd de vil bruke til å klage på ulovlige anskaffelser og at dette også gjelder direktekjøp. Forskningsrådet er av den oppfatning at klagesaker behandlet i KOFA vil bli tatt alvorlig opp hos den oppdragsgiver dette gjelder. Oppdragsgiver vil iverksette tiltak hvis det avdekkes regelbrudd. Vi vil foreslå at man venter med å etablere den nye tilsynsordningen, under Konkurransetilsynet, til man ser om Klagenemnda for offentlige anskaffelser fungerer slik som forutsatt. Kanskje er Klagenemnda for offentlige anskaffelser sammen med andre tilsynsorganer som Riksrevisjonen, kommunerevisjonen, intern revisjonen etc. tilstrekkelig til å sikre etterlevelse av anskaffelsesregelverket.

Forskningsrådet er enige med arbeidsgruppen i at alle direkteanskaffelser over en viss størrelse skal føres i anskaffelsesprotokollen der det må begrunnes hvorfor man har valgt direkteanskaffelse. Dette gir andre, for eksempel intern revisjon og Riksrevisjonen, mulighet til å vurdere om det er foretatt en ulovlig direkteanskaffelse eller ikke. Vi ser imidlertid ingen god begrunnelse for å innføre en ny grense på NOK 50 000. Grensen bør være den samme som i forskriften.

Arbeidsgruppen foreslår også at alle direkteanskaffelser over NOK 200 000 skal forhåndskunngjøres minimum tre virkedager før kontraktsinngåelse, der det opplyses om hvilken unntaksbestemmelse anskaffelsen faller inn under. Vi er enige med arbeidsgruppen i at en utvidet kunngjøringsplikt vil bevisstgjøre oppdragsgiverne på regelverket og at det kan få avdekket regelbrudd. Vi støtter dette forslaget under forutsetning av at det presiseres i regelverket at

kunngjøringen skal skje "så vidt mulig"/"dersom ikke særegne omstendigheter tilsier at dette ikke er mulig.

Med vennlig hilsen
Norges forskningsråd

Per Wøien
Direktør
Økonomi og organisasjon

Trine Tengbom
Avdelingssjef Controlleravdelingen
Økonomi og organisasjon